

ז' אייר תשפ"ד
15 מאי 2024
סימוכין: 147702324

אל:
רופאי המחוזות והנפות
מנהלים רפואיים קופות-החולים
מנהלי בתי חולים כלליים

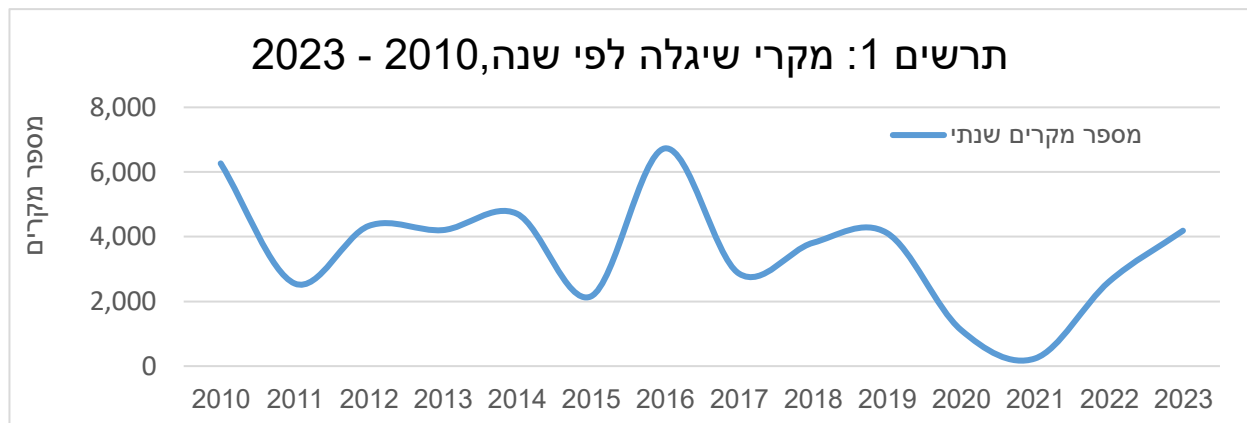
הנדון: עידכון על תחלואת מעיים עקב *Shigella sonnei* producing extended spectrum beta-lactamases (ESBL)

מטרות המסמך

1. עידכון לגבי מגמות התחלואה, הזנים השכיחים והעמידויות לתכשירים אנטיביוטיים
2. ריענון ההמלצות לגבי מניעה

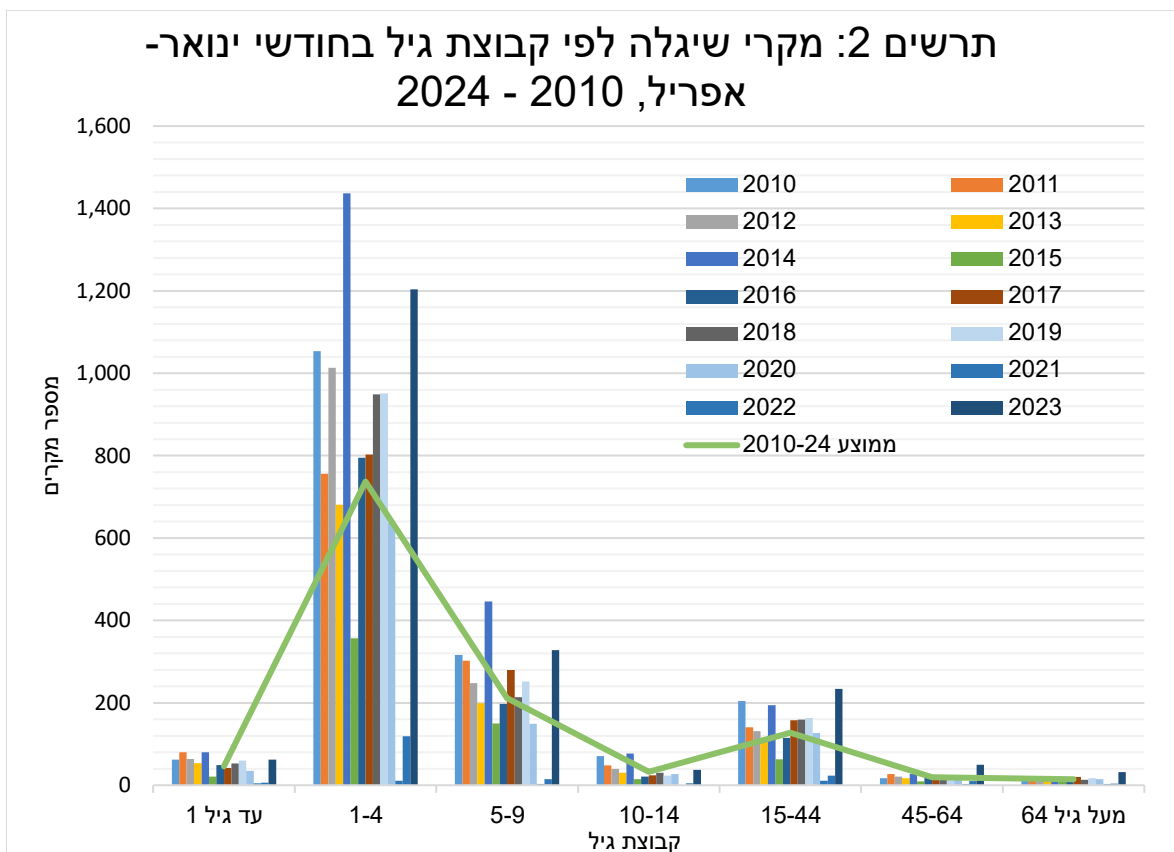
נתונים אפידמיולוגיים

חיידקי השיגלה (*Shigella* spp.), ובעיקר זני *Shigella sonnei*, מהווים חלק משמעותי מתחלואת המעיים בישראל. לפי הנתונים שהתקבלו באגף לאפידמיולוגיה מסתמן כי שיעור התחלואה היה נמוך יחסית במהלך שנות הקורונה, ולאחריהן שיעור התחלואה שב לרמה האנדמית (תרשים מס' 1). מחקרים שבוצעו בארץ הצביעו על תחלואה בעלת אופי מחזורי¹.

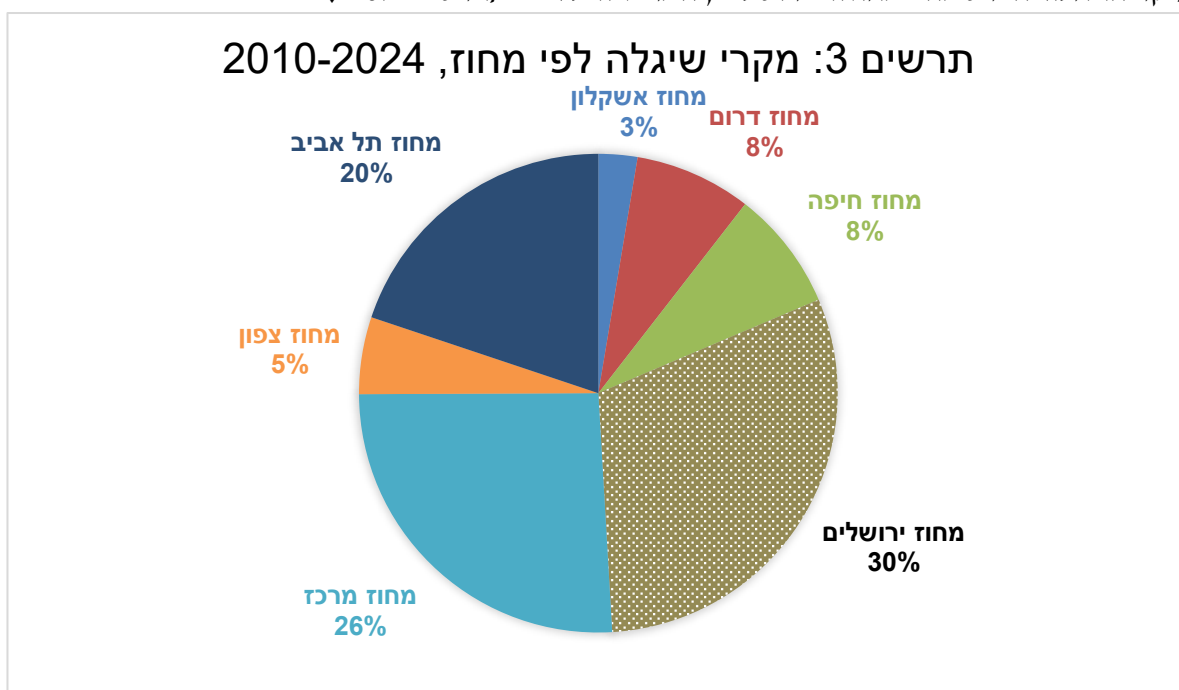

הערה: מעיון בטפסי החקירות שמתבצעות בלשכות הבריאות עולה כי בחקירות אפידמיולוגיות הנעשות לאחר תחלואת שלשולים בגני ילדים, הגדרת המקרה כצבר נקבעת פעמים רבות על סמך אבחון מעבדתי של חולה אחד בלבד, מכאן ההנחה היא כי קיימת הערכת חסר.

עיקר התחלואה דיווחה בתינוקות ובפעוטות עד 4 שנים (תרשים מס' 2)

עיקר התחלואה נרשמה במחוזות ירושלים, המרכז ותל אביב (תרשים מס' 3)

עמידות לאנטיביוטיקה

מניתוח מיקרוביולוגי ומולקולרי שמתבצע במרכז הארצי לשיגלה במעבדות בריאות הציבור בירושלים עולה שהשנתיים האחרונות התאפיינו בעליה בבידוד של זני *Shigella sonnei* עם פנוטיפ עמיד לתרופות בטא-לקטאם מסוג ESBL, כש-92% מהתבדידים שנבדקו נמצאו עמידים ל-ceftriaxone. להלן פרופיל העמידות:

ampicillin (92.6%), trimethoprim-sulfamethoxazole (94.6%), tetracycline (94.6%), ciprofloxacin (3.9%), azithromycin (2.4%), amoxicillin-clavulanate (0.9%).

סוגי שיגלה אחרים (*S.flexnerii*, *S.boydii*, *S.dysenteriae*) היוו את מיעוט המקרים שבדדו (7.3%) ונמצאו עם פרופיל עמידות שונה.

אם יש צורך במתן טיפול אנטיביוטי לחולים, מומלץ להתחשב בפרופיל העמידויות העדכני.

מניעה

1. שמירה על היגיינת ידיים ומזון

שטיפת ידיים במים זורמים ובסבון לפני הכנת מזון גולמי ולאחר היציאה מהשירותים.

2. שימוש בקרש חיתוך

- הפרדת קרשי חיתוך בשימוש בין סוגי מזונות.
- להקפיד ולנקות את קרש החיתוך במים וסבון בתום השימוש.
- להחליף קרש חיתוך מחורץ, מאחר ובחריצים עלולים להתרבות מחוללים שונים.

3. ביצים

- חשוב לרכוש ביצים בעלות חותמת המעידה על מקורן ותוקפן להקפיד שהן שלמות ונקיות.
- חשוב לשמור ביצים בקירור בכלי אחסון ייעודי.
- אין לשטוף ביצים.
- יש להקפיד לאכול ביצים שעברו בישול מלא.
- יש לשטוף ידיים במים ובסבון עם תום השימוש בביצה הגולמית.

4. בשר ודגים

- הפשרה במקרר בכדי לצמצם התפתחות חיידקים ולמנוע זיהום אזורי עבודה במטבח.
- בעת ההפשרה, רצוי להניח את נתח הבשר מחוץ לאריזתו המקורית על רשת המונחת בתוך כלי לאיסוף הנוזלים. יש לכסות את הכלי בניילון ניצמד, כדי להימנע ממגע של הבשר עם מזונות אחרים.

5. ירקות ופירות

שטיפת ירקות ופירות במים וסבון בכדי להסיר לכלוך וחומרי הדברה ולצמצם חדירה של חיידקים לתוך הירק בזמן הקילוף/חיתוך.

6. הכנסת מזון לקירור מיד עם סיום הבישול, תוך הרחקה ממוצרים רגישים אחרים.

תקופת ההרחקה מהמעון/גן במקרה של שלשול

מתחילת הופעת התסמינים עד לא פחות מ- 24 שעות לאחר הפסקת השלשול.

במקרים מסוימים של מחלת שלשולים, תידרש הרחקת הילד או העובד לזמן רב יותר, על-פי קביעת הרופא המטפל ובהתייעצות עם המחלקה לאפידמיולוגיה של לשכת הבריאות. במקרים של התפשטות נרחבת של המחלה בקרב ילדי המעון/גן, רופא לשכת הבריאות יורה על התנאים הדרושים להחזרת הילדים למעון/גן.

פרטים נוספים בתדריך למניעת התפשטות מחלות מדבקות במעונות ובמוסדות לילדים בגיל הרך בקישור:
https://www.health.gov.il/PublicationsFiles/mniaa_hoveret_9.8.pdf

בברכה,

פרופ' זהר מור
מנהל (בפועל) האגף לאפידמיולוגיה

חטיבת בריאות הציבור
האגף לאפידמיולוגיה
Division of Epidemiology

משרד
הבריאות
לחיים בריאים יותר

העתקים :

מר מ. בר סימן טוב, מנכ"ל
ד"ר ס. מנדלוביץ, משנה למנכ"ל
ד"ר ש. אלרעי פרייס, ראש חטיבת בריאות הציבור
ד"ר ה. מזרחי, ראש חטיבת הרפואה
חברי הנהלה מורחבת, משרד הבריאות
ד"ר ש. גולדברג, אחות ראשית ארצית וראש מנהל הסיעוד
ד"ר ד. דגן, ראש חטיבת המרכזים הרפואיים הממשלתיים
ד"ר ר. שגיא, ראש אגף שירותי רפואה, חטיבת המרכזים הרפואיים
ד"ר ד. צימרמן, מנהלת המחלקה לאם, לילד ולמתבגר
ד"ר א. וינשטיין, סמנכ"ל וראש חטיבת בתי החולים, שירותי בריאות כללית
ד"ר א. פירגובסקי, ראש אגף רפואה, חטיבת בתי חולים שירותי בריאות כללית
ד"ר א. קריגר, סגן ראש חטיבת בריאות הציבור
גב' א. גנס, אחות מפקחת ארצית, בריאות הציבור
גב' א. סטולרמן, סגנית מפקחת ארצית בריאות הציבור
עו"ד ד. נויפלד, היועצת המשפטית
ד"ר א. לקסר, ראש האגף לגריאטריה
ד"ר א. רורמן, מנהלת המחלקה למעבדות, בריאות הציבור
ד"ר י. לוסטיג, מנהל המעבדה המרכזית לנגיפים, בריאות הציבור
ד"ר נ. טיימן ירדן, סגנית מנהלת המחלקה למעבדות, בריאות הציבור
גב' נ. רוז, אחראית מינהל, תפעול ושרות בריאות הציבור
מר א. פדיה, סגן ממונה מנהל חטיבת בריאות הציבור
גב' ב. אלרן, ע/ מפקחת ארצית בבריאות הציבור
גב' י. יצחקי, אחראית ארצית תחום בקרה בריאות התלמיד
מגר' א. מרום, מנהל אגף הרוקחות
מר ע. יצחקי, ראש המערך לבריאות הסביבה
ד"ר ע. אקסלרוד, מנהלת המכון לביקורת ותקינה של חומרי רפואה
חמ"ל הבריאות הלאומי, אגף שע"ח
מר ר. אדלשטיין, מנהל מערך לוגיסטיקה, אגף שע"ח
מפקחות מחוזיות ונפתיות, לשכות הבריאות
אחיות אפידמיולוגיות, לשכות הבריאות
פרופ' י. כרמלי, מנהל המרכז הארצי למניעת זיהומים ועמידות לאנטיביוטיקה
פרופ' מ. שוואבר, מנהל היחידה הארצית למניעת זיהומים
ד"ר ש. יצחקי, מנהל המכון הביולוגי
ועדה מייעצת למחלות זיהומיות וחיסונים
מרכזי אם וילד, לשכות הבריאות
דובר
גב' ט. דהן, מנהלת "קול הבריאות"
מר א. בין, מנכ"ל מד"א
ד"ר ר. סטרוג, סמנכ"ל מד"א
גב' ג. שמחוני, מנהלת חטיבת התרופות, שראל
מנהלות השירות המונע, קופות החולים
גב' נ. רון, אחות מפקחת ראשית, אגף לרפואה ציבורית עירונית ת"א
גב' א. מנו בן יוסף, מנהלת אגף שרותי בריאות הציבור, עירונית ירושלים
מנהלות השירות המונע, עירונית ירושלים ותל-אביב
ד"ר ש. ארבל אלון, רופאה ראשית, משרד הרווחה
מר ד. סקאלנסקי, מנהל מרפאת פליטים
ד"ר א. צוואנג, מנהל רפואי, מרפאת פליטים
חברי האיגוד למחלות זיהומיות
חברי הוועדה המייעצת להעסקת עובדי בריאות נשאי דלקת כבד C ו B
ד"ר ב. לב, יו"ר הצט"מ
פרופ' ח. שירין, איגוד ישראלי לגסטרואנטרולוגיה ומחלות כבד
ד"ר מ. שטיין, יו"ר החברה הישראלית לפדיאטריה קלינית (חיפ"ק)
ד"ר ש. ברק, יו"ר חיפ"א לפדיאטריה אמבולטורית

פרופ' צ. גרוסמן, יו"ר איגוד רופאי הילדים
ד"ר מ. שני, יו"ר איגוד רופאי משפחה
פרופ' ג. רהב, יו"ר האיגוד הישראלי למחלות זיהומיות
פרופ' א. אליס, יו"ר האיגוד לרפואה פנימית
פרופ' ר. מימון, יו"ר האיגוד למיילדות וגניקולוגיה
פרופ' נ. דוידוביץ, יו"ר פורום בריאות הציבור, הר"י
פרופ' ח. לוי, יו"ר איגוד רופאי בריאות הציבור
ד"ר ח. ציון, יו"ר ההסתדרות הרפואית
פרופ' א. שלומאי, יו"ר החברה הישראלית לחקר הכבד
פרופ' א. פרץ, נשיא האיגוד הישראלי למדעי המעבדה הרפואית
פרופ' י. מאירוביץ, רופא ראשי, חטיבת בריאות חינוך והדרכה של נטלי
מר ד. קוטלר, סמנכ"ל תפעול רפואה, נטלי
גב' ל. גראף, מ"מ אחות ראשית נטלי
גב' ק. גליק, אחות אפידמיולוגית, חברת נטלי
מר ד. חוגי, מנהל שרותי בריאות התלמיד, פמי
גב' ר. אורן, פמי בריאות, אחות ראשית, שרותי בריאות התלמיד
גב' צ. לאור, פמי בריאות, אחות אפידמיולוגית, שרותי בריאות התלמיד
תת אלוף פרופ' א. גלזברג, קצין רפואה ראשי, צה"ל
אלי"מ ד"ר א. בנוב, סגן קרפ"ר, צה"ל
סא"ל ה. אבו סלאח, רע"ן הערכות בתי חולים, פקע"ר
ד"ר ר. אללוף, ראש ענף בריאות הצבא, צה"ל
ד"ר ל. גרשוביץ, מר"פ העורף, צה"ל
מדור אפידמיולוגיה, צה"ל
ד"ר ו. שושן, קרפ"ר משטרת ישראל
גנ"מ ל. גולדשטיין, קרפ"ר שירות בתי הסוהר